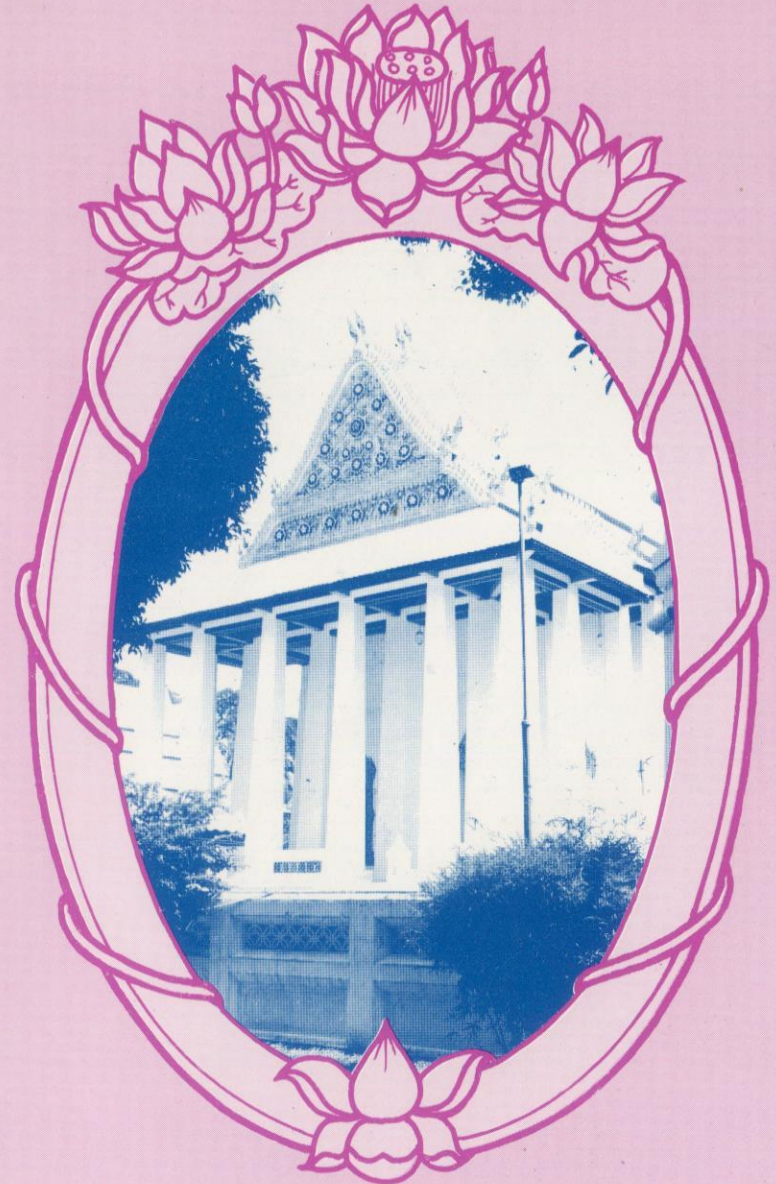
สูจิบัตร

ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

วันอังคารที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๘

ณ วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ประกาศกรมการศาสนา

เรื่อง การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานผ้าพระกฐินให้ กระทรวง ทบวง กรม องค์การ สมาคม มูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน พ่อค้าคหบดี และประชาชน รับพระราชทานนำไปทอดถวาย ณ พระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักรในเทศกาลกฐินทุกปี นั้น

พุทธศักราช ๒๕๓๘ นี้ กำหนดเข้ากฐินกาลตั้งแต่วันจันทร์ ที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๘ ซึ่งตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ และสิ้นสุดวันทอดกฐินวันอังคาร ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ (กำหนดเริ่มพระกฐินหลวงในวันเสาร์ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ ตรงกับวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑)

กรมการศาสนา จึงขอประกาศให้ผู้มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินเพื่อนำไปทอดถวาย ณ พระอารามหลวง โปรดแสดงความจำนงได้ที่ กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๒๘๑๖๕๐๐ และ ๒๘๑๖๐๘๓ ต่อ ๗๒ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จนถึงวันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๓๘ ส่วนผู้ที่อยู่ในต่างจังหวัดที่มีพระอารามหลวง หากมีความประสงค์จะขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินไปทอดถวาย เพื่อเป็นการสะดวกและรวดเร็ว ให้ติดต่อกับทางจังหวัดหรือวัดโดยตรงได้ ซึ่งทางจังหวัดหรือวัดจะแจ้งให้กรมการศาสนาทราบและดำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๘

(นายหมม พงษ์ไพบูลย์)

อธิบดีกรมการศาสนา

ด่วนมาก

ที่ ศธ ๐๔๐๕/๔๔๕

กรมส่งเสริมการเกษตร
เลขรับ 15767
วันที่ 2 3 ธ.ค. 2538
เวลา

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม.๑๐๓๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๓๘

เรื่อง การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินประจำปี ๒๕๓๘

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน ประจำปี ๒๕๓๘

ด้วยกรมการศาสนาได้ออกประกาศเชิญชวน เพื่อส่วนราชการ กระทรวง ทบวง กรม องค์การ สมาคม มูลนิธิ บริษัท ห้างร้าน พ่อค้าคหบดี และประชาชน ที่มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินในปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ เพื่อนำไปทอดถวายพระสงฆ์จำพรรษา ณ พระอารามหลวงทั่วราชอาณาจักร ได้โปรดแสดงความจำนงไปยังกรมการศาสนา เพื่อจะได้ดำเนินการให้ตามความประสงค์ของผู้ขอรับพระราชทานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาตามศรัทธา

ขอแสดงความนับถือ

(นายพนม พงษ์ไพบูลย์)

อธิบดีกรมการศาสนา

กองศาสนูปถัมภ์

โทร.๒๘๑๖๕๐๐

โทรสาร ๒๘๑๕๔๑๕, ๒๘๑๐๓๐๘

ที่ กษ 1001/11669

กรมส่งเสริมการเกษตร

ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กท 10900

18 เมษายน 2538

เรื่อง ขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินปี 2538

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

ด้วยกรมส่งเสริมการเกษตร มีความประสงค์ขอรับพระราชทานผ้าพระกฐินไปถวายพระสงฆ์จำพรรษา ณ วัดเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ได้โทรศัพท์แจ้งให้เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ทราบล่วงหน้าแล้ว ส่วนกำหนดการถวายผ้าพระกฐินพระราชทานจะได้แจ้งมาให้ทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อุดร ขจรเวหาศน์

(นายอุดร ขจรเวหาศน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร.(โทรสาร)5793018

(นางมัทนา บุญนพ)

เลขานุการกรม กรมส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร
เลขรับ 21154
วันที่ 28 เม.ย. 2538
เวลา ______

ที่ ศธ 0405/ 4533

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม.10300

25 เมษายน 2538

เรื่อง ขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน ปี 2538

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

อ้างถึง หนังสือกรมส่งเสริมการเกษตร ที่ กษ 1001/11657 ลงวันที่ 18 เมษายน 2538

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า กรมส่งเสริมการเกษตร มีความประสงค์จะขอรับพระราชทานผ้าพระกฐิน เพื่อนำไปถวายพระสงฆ์จำพรรษา ประจำปี 2538 ณ วัดเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี นั้น

กรมการศาสนาได้รับทราบแล้ว จะได้ดำเนินการขอรับพระราชทานให้ตามความประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริ ศิริบุตร)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการศาสนา

กองศาสนูปถัมภ์
โทร. 2816500
โทรสาร 2810308

กำหนดการ

ในการถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

ณ วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

วันอังคารที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๔.๐๐ น.

เวลา ๑๑.๓๐ น. - เดินทางจากกรมส่งเสริมการเกษตร บางเขน กรุงเทพฯ ถึงวัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

เวลา ๑๓.๓๐ น. - ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พร้อมกัน ณ วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

เวลา ๑๔.๐๐ น. - พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน

: อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ประธานในพิธี เดินทางถึงวัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

: ประธานทำความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์ที่โต๊ะหมู่บูชาหน้าพระอุโบสถ แล้วรับผ้าพระกฐินพระราชทานประคอง ยืนตรงถวายความเคารพ (ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี) จบแล้วถวายคำนับ

: ประธานประคองผ้าพระกฐินพระราชทานเข้าสู่พระอุโบสถตรงไปที่พานแว่นฟ้า ซึ่งตั้งอยู่หน้าอาสนสงฆ์ตรงพระสงฆ์รูปที่ ๒

: ประธานรับเทียนชนวนจากเจ้าหน้าที่ จุดธูปเทียนเครื่องสักการะบูชาพระรัตนตรัย แล้วกราบ ๓ ครั้ง

: ประธานไปที่พานแว่นฟ้ายกผ้าพระกฐินประคองพนมมือ หันหน้าไปทางพระประธาน สวดนะโม ๓ จบ แล้วหันหน้าไปทางพระสงฆ์ กล่าวคำถวายผ้าพระกฐินตามข้อความในกระดาษที่ติดไว้กับผ้าพระกฐิน (ผู้ที่อยู่ในพิธีทั้งหมดยืนแสดงความเคารพ) ประธานกล่าวคำถวายผ้าพระกฐินจบ วางผ้าลงที่พานแว่นฟ้า และประเคนพระสงฆ์รูปที่ ๒ พร้อมด้วยเทียนปาติโมกข์ เสร็จแล้วนั่งลงพร้อมกัน

: พระสงฆ์ทำพิธีกรรม (โหวตอุปโหลกหาองค์ครองผ้าพระกฐิน)

: เมื่อพระสงฆ์ทำพิธีกรรมโหวตอุปโหลกได้องค์ครองแล้ว องค์ครองออกไปครองผ้าแล้วกลับที่นั่งอาสนสงฆ์

: ประธานถวายเครื่องพระกฐินแก่พระสงฆ์องค์ครองผ้า เริ่มตั้งแต่บาตร ย่าม และตาลปัตร ฯลฯ เมื่อประธานถวายเสร็จแล้ว ผู้ไปร่วมในพิธีถวายเครื่องไทยธรรมสำหรับพระสงฆ์ ๓๕ รูป ตั้งแต่องค์ที่ ๒ เป็นลำดับไป

: เจ้าหน้าที่การเงินกล่าวคำประกาศในที่ประชุมปวารณา

: พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาจบแล้ว ประธานกราบพระรัตนตรัย กราบพระสงฆ์เป็นเสร็จพิธี เดินทางกลับกรมส่งเสริมการเกษตร

หมายเหตุ *ข้าราชการระดับ ๖ ขึ้นไป แต่งเครื่องแบบปกติขาว สวมหมวก*
ข้าราชการระดับ ๕ ลงมา แต่งเครื่องแบบสีกากี

วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

ชั้นและตำบลที่ตั้ง

วัดเฉลิมพระเกียรติ เป็นพระอารามหลวงชั้นโท ชนิดวรวิหารตั้งอยู่ใต้ตลาดขวัญ ริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ตำบลบางศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ห่างจากศาลากลางจังหวัดนนทบุรี เยื้องไปทางทิศเหนือประมาณ ๑ กิโลเมตรเศษ

เขตและอุปจาร

วัดเฉลิมพระเกียรติมีเขตวิสุงคามสีมา กว้าง ๒๖ เมตร ยาว ๔๐ เมตร หน้าวัดหันไปทางทิศตะวันออก มีความยาว ๑๘๖ เมตร จดแม่น้ำเจ้าพระยา ทิศตะวันตกยาว ๒๐๐ เมตร จดเขตคูวัดและติดต่อกับที่ธรณีสงฆ์ของวัด (โฉนดหมายเลขที่ ๕๖๐๘) ทิศเหนือยาว ๒๔๐ เมตร จดเขตคูวัดและติดต่อกับที่ธรณีสงฆ์ของวัด (โฉนดหมายเลขที่ ๕๖๐๗) ทิศใต้ยาว ๒๓๐ เมตร

จดเขตคูวัด และติดต่อกับที่ธรณีสงฆ์ของวัด (โฉนดหมายเลขที่ ๕๖๐๙ และ ๙๕๑๔)

อาณาเขตของวัดมีเนื้อที่ทั้งหมด ๒๔ ไร่ ๗ งาน ๒๒ ตารางวา แบ่งออกเป็น ๓ เขต คือ เขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส และเขตนอกกำแพงใหญ่

เขตพุทธาวาส อยู่ทางด้านทิศใต้ของวัด มีกำแพงแก้วล้อมรอบทั้ง ๔ ด้าน ภายในเขตพุทธาวาสประกอบด้วย พระวิหาร พระอุโบสถ พระเจดีย์และศาลาการเปรียญ

เขตสังฆาวาส อยู่ทางด้านทิศเหนือของวัด ประกอบด้วยตึกโรงเรียนพระปริยัติธรรมทรงไทย ๒ ชั้น ๑ หลัง (กุฏิเจ้าอาวาส) กุฏิปั้นหยา ๒ ชั้น ๑ หลัง กุฏิไม้ทรงไทย ๑๓ หลัง โรงเรียนบาลี ๑ หลัง โรงครัว ๑ หลัง ยุ้งข้าว ๑ หลัง

เขตนอกกำแพงใหญ่ อยู่ทางด้านหน้าของวัด มีกำแพงใหญ่เป็นเขตประกอบด้วยศาลาการเปรียญ (ของราษฎร์) ศาลาแดงเหนือ ศาลาแดงใต้และศาลาท่าน้ำ ๓ หลัง

นนทบุรีในอดีต

จังหวัดนนทบุรี เป็นเมืองเก่าแก่นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมมีชื่อว่าบ้านตลาดขวัญ ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเมืองนนทบุรี เมื่อ พ.ศ. ๒๐๙๒ ในรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรรดิ์ ดังปรากฏหลักฐานในพระราชพงศาวดารว่า[๑]

(๑) *พระราชพงศาวดารกรุงสยาม.* จากต้นฉบับของบริติชมิวเซียม. สำนักพิมพ์ก้าวหน้า หน้า ๗๖

" แล้วสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า ไพร่บ้านเมืองตรีจัตวา ปากใต้ฝ่ายเหนือเข้าพระนครครั้งนี้น้อย หนีออกอยู่ป่าดงห้วยเขา ต้อนไม่ได้เป็นอันมาก ให้เอาบ้านท่าจีนตั้งเป็นเมืองสาครบุรี [๑] ให้เอาบ้านตลาดขวัญตั้งเป็นเมืองนนทบุรี "

บ้านตลาดขวัญ เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์ และเป็นสวนผลไม้ที่ขึ้นชื่อแห่งหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา ฝรั่งต่างชาติที่ได้เดินทางเข้ามาค้าขายและเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาต่างก็ได้บันทึกเอาไว้ ดังปรากฏในจดหมาย-เหตุบันทึกการเดินทางของลาลูแบร์ ชาวฝรั่งเศส ผู้ซึ่งเดินทางเข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ว่า [๒] " สวนผลไม้ที่บางกอกนั้น [๓] มีอาณาบริเวณยาวไปตามชายฝั่ง โดยทวนขึ้นไปสู่เมืองสยามถึง ๔ ลี้ กระทั่งจรดตลาดขวัญ (Talacouan) ทำให้เมืองหลวงแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลาหารซึ่งคนพื้นเมืองชอบบริโภคกันนักหนา....."

นอกจากนี้ ยังมีดินแดนทางตอนใต้ของตลาดขวัญอีกแห่งหนึ่ง ชื่อว่าตลาดแก้ว ซึ่งตลาดแก้วแห่งนี้เข้าใจว่าคงจะมีความสำคัญควบคู่กันมากับตลาด-ขวัญนับตั้งแต่ครั้งกระโน้นแล้ว เพราะปรากฏในจดหมายเหตุของลาลูแบร์ว่า "....ตำบลสำคัญ ๆ ที่แม่น้ำสายนี้[๔] ไหลผ่านคือ แม่ตาก (Me...Tac) อันเป็นเมืองเอกของราชอาณาจักรสยาม ที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือหนพายัพ ถัดจากนั้นต่อมาก็ถึงเมืองเทียนทอง (Tian - Tong หรือ เชียงทอง) กำแพงเพชรหรือกำแพงเฉย ๆ ซึ่งบางคนออกเสียงว่า กำแปง (Campingue) แล้วก็ถึงเมืองนครสวรรค์ (Loconsevan) ชัยนาท (Tchainat) สยาม, ตลาดขวัญ, ตลาดแก้ว (Talapu ' ou) และบางกอก...." สำหรับบริเวณอันเป็นที่ตั้งของ

(๑) คือจังหวัดสมุทรสาคร

(๒) *จดหมายเหตุลาบูแบร์.* หน้า ๑๔

(๓) หมายถึง กรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน

(๔) หมายถึง แม่น้ำเจ้าพระยา

ตลาดแก้วในปัจจุบันนี้ ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าอยู่ตรงไหนแน่ แต่เข้าใจว่าคงอยู่แถววัดปากน้ำ ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมืองนนทบุรีขึ้นไป เพราะเมื่อสุนทรภู่แต่งนิราศภูเขาทอง เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๗๑ ก็ปรากฏว่าตลาดแก้วได้เลือนรางไปแล้ว คงเหลือเพียงตลาดขวัญเท่านั้น ดังปรากฏในนิราศภูเขาทองว่า

" ตลาดแก้วแล้วไม่เห็นตลาดตั้ง สองฟากฝั่งก็แต่ล้วนสวนพฤกษา
โอ้รินรินกลิ่นดอกไม้ใกล้คงคา เหมือนกลิ่นผ้าแพรดำร่ำมะเกลือ
เห็นโศกใหญ่ใกล้น้ำระกำแฝง ทั้งรักแซงแซมสวาทประหลาดเหลือ
เหมือนโศกพี่ที่ระกำก็ช้ำเจือ เพราะรักเรื้อแรมสวาทมาคลาดคลาย
ถึงแขวงนนท์ชลมารคตลาดขวัญ มีพ่วงแพแพรพรรณเขาค้าขาย
ทั้งสองสวนล้วนแต่เรือเรียงราย พวกหญิงชายชุมกันทุกวันคืน "

ตัวเมือง

ตัวเมืองนนทบุรีเดิมนั้นอยู่ที่ตำบลบางกระสอในปัจจุบัน ในพ.ศ.๒๑๗๙ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง โปรดให้ขุดคลองแต่ปากแม่น้ำอ้อมทะลุปากคลองบางกรวย

พ.ศ. ๒๒๐๘ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ย้ายตัวเมืองนนทบุรีไปตั้งที่ปากคลองแม่น้ำอ้อม และทรงสร้างป้อมไว้ป้อมหนึ่ง (ป้อมนี้ได้รื้อเสียในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นัยว่าเพื่อใช้อิฐสร้างวัดเฉลิมพระเกียรติ)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้เลื่อนศาลากลางไปตั้งที่ปากคลองบางซื่อฝั่งใต้คือที่ท่าเรือตลาดขวัญในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๔๗๑ ย้ายศาลากลางมาอยู่ที่บางขวาง ตำบลตะนาวศรี (ซึ่งปัจจุบัน คือ ตำบลสวนใหญ่) ใช้อาคารโรงเรียนราชวิทยาลัย ของกระทรวงยุติธรรมเดิม ซึ่งได้โอนขึ้นกับสภากรรมการโรงเรียนมหาดเล็กหลวงแล้วเป็นศาลากลางจังหวัดมาจนบัดนี้

จังหวัดนนทบุรี เคยถูกยุบไปขึ้นกับนครบาลกรุงเทพ ฯ - ธนบุรี ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๘๖ และได้ตั้งเป็นจังหวัดขึ้นใหม่ เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๙

ภูมิสถานเดิมก่อนสร้างวัด

บริเวณอันเป็นที่ตั้งของวัดเฉลิมพระเกียรติในปัจจุบันนี้ เข้าใจว่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทางการได้สร้างป้อมไม้เอาไว้ป้อมหนึ่ง เพราะปรากฏมีหลักฐานจากจดหมายเหตุรายวันของบาทหลวงเดอชัวซีย์ ผู้ซึ่งเดินทางร่วมมากับคณะราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อ พ.ศ. ๒๒๒๘ ว่า [๑] ".....เช้าวันนี้เราผ่านป้อมที่ทำด้วยไม้ ๒ ป้อม ป้อมหนึ่งยิงปืน เป็นการคำนับ ๑๐ นัด อีกป้อมหนึ่ง ๘ นัด ที่นี่มีแต่ปืนครกเท่านั้น ดินปืนดีมากทีเดียว ป้อมทางขวามือเรียกป้อมแก้ว (Hale de Cristal) และป้อมทางซ้ายมือเรียกป้อมทับทิม (Hale de Rubis) ณ ที่นี่เจ้าเมืองบางกอกก็กล่าวคำอำลาและอ้างเหตุว่าได้ควบคุมเรือขบวนมาส่งจนสุดแดนที่อยู่ในความปกครองของเมืองบางกอกแล้ว แล้วก็ลาท่านราชทูตกลับไป

---

(๑) สันต์ ท. โกมลบุตร . จดหมายเหตุรายวันการเดินทางไปสู่ประเทศสยาม. หน้า ๓๕๐

ผู้ว่าราชการนนทบุรี (Teland - couan) นั่งมาในเรือบัลลังก์ ซึ่งมีฝีพาย ๖๐ คนเศษ มากระทำความเคารพต่อท่านราชทูต พอเราจะเข้านั่งโต๊ะรับประทานอาหารที่ป้อมไม้ฟากโน้นก็ยิงปืนอีก เมื่อเราจากที่นั้นมาเขาก็ยิงปืนเช่นเดียวกัน......"

และในปี พ.ศ. ๒๒๓๐ เมื่อลาลูแบร์เป็นราชทูตเข้ามากรุงศรีอยุธยา ก็ได้กล่าวถึงป้อมไม้แห่งนี้ไว้ด้วย โดยเขียนเป็นแผนที่เอาไว้อย่างชัดเจน

*ตามหลักฐานที่กล่าวมาแล้ว เข้าใจว่าป้อมแก้วคงตั้งอยู่ ณ บริเวณตลาดแก้ว ส่วนป้อมทับทิมเข้าใจว่าคงตั้งอยู่ ณ บริเวณหน้าวัดเฉลิมพระเกียรติ และในเวลาต่อมาบริเวณป้อมทับทิมแห่งนี้ก็กลายเป็นนิวาสสถานแห่งพระอัยกาของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยปรากฏในเรื่อง " พระราชสันตติวงศ์ " พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว [๑] " พระชนกของสมเด็จพระศรีสุลาไลยมีนามบุญจัน ได้ทำราชการแผ่นดินเป็นที่พระยานนทบุรีศรีมหาอุทยาน ตั้งเคหสถานอยู่ในที่ซึ่งได้ทรงสถาปนาเป็นวัดเฉลิมพระเกียรติ เมืองนนทบุรี " และปรากฏในหนังสือราชินิกูล รัชกาลที่ ๓ ซึ่งสมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุขเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงนิพนธ์ไว้ตอนหนึ่งมีข้อความว่า[๒] " เมื่อพระชนกจันได้เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีแล้วไปตั้งเคหะสถานอยู่ ณ จังหวัดนั้น สืบสกุลต่อมาฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า " สกุลเมืองนนท์ " ภายหลังในตำบลนั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระอารามถวายสมเด็จพระศรีสุลาไลย พระบรมราชชนนี อันมีนามปรากฏว่า **วัดเฉลิมพระเกียรติ** ซึ่งเป็นเครื่องหมายสำคัญอยู่ในทุกวันนี้ "*

---

(๑) *ประชุมพงศาวดารภาคที่* ๓๓ (ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๙) หน้า ๑๕

(๒) สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข ฯ. *ราชินุกูลรัชกาลที่* ๓. หน้า ๒

มูลเหตุการสร้างวัด

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติในปีวอก พ.ศ. ๒๓๖๗ นั้น พระองค์ได้ทรงสถาปนาสมเด็จพระราชชนนีแห่งพระองค์ท่านขึ้นเป็นกรมสมเด็จพระศรีสุลาไลยด้วย[๑] ต่อมาทรงพระราชดำริว่าบริเวณป้อมเก่าริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาใต้ตลาดขวัญ เมืองนนทบุรีเป็นนิวาสสถานเดิมแห่งพระอัยกา พระอัยกีของพระองค์ และเป็นสถานที่ประสูติของสมเด็จพระศรีสุลาไลย พระราชชนนีพันปีหลวง สมควรที่จะสถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวงสักแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระอัยกาพระอัยกีและสมเด็จพระราชชนนีแห่งพระองค์ ด้วยเหตุนี้ จึงโปรดให้พระยาพระคลัง (ดิศ บุญนาค) ตำแหน่งที่สมุหพระกลาโหม เป็นแม่กองสร้างวัดขึ้นในบริเวณนั้น และโปรดให้สร้างป้อมปราการ ก่ออิฐถือปูน มีใบเสมาเป็นทำนองเดียวกับกำแพงพระบรมมหาราชวัง เป็นรูปสี่เหลี่ยมรอบวัดไว้เป็นอนุสรณ์ด้วย ทรงพระราชทานนามพระอารามแห่งนี้ว่า **วัดเฉลิมพระเกียรติ** [๒]

การสร้างวัดเฉลิมพระเกียรติในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังไม่แล้วเสร็จบริบูรณ์ เนื่องจากว่าพระองค์ทรงพระประชวรเสียก่อน เมื่อพระอาการหนักและทรงเห็นว่าพระองค์ไม่สามารถจะบริหารราชการแผ่นดินได้ต่อไปแล้ว จึงทรงมอบพระราชภารกิจในราชการแผ่นดินไว้กับพระยาศรีสุริยวงศ์ [๓] จางวางมหาดเล็ก ในตอนหนึ่งทรงกล่าวถึงเรื่องวัดต่าง ๆ ที่ยังบูรณะ

---

(๑) กรมสมเด็จพระศรีสุลาไลย เป็นสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีพระนามเดิมว่า เจ้าจอมมารดาเรียม เป็นธิดาของพระยานนทบุรี (จัน) เจ้าเมืองนนทบุรีในสมัยนั้น

(๒) ในพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๔ ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ เรียกว่า *วัดเฉลิมพระเกียรติธาราม*

(๓) ต่อมาเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาสุริยวงษ์ (ช่วง บุนนาค) ที่สมุหพระกลาโหมในรัชกาลที่ ๕

และสร้างค้างอยู่ว่า [๑] " ทุกวันนี้คิดสละห่วงใหญ่ให้หมด อาลัยอยู่แต่วัดสร้างไว้ใหญ่โตหลายวัด ที่ยังค้างอยู่ก็มี ถ้าชำรุดทรุดโทรมไปจะไม่มีผู้ช่วยทนุบำรุง เงินในพระคลังที่เหลือจับจ่ายใช้ราชการแผ่นดิน มีอยู่ ๔๐,๐๐๐ ชั่ง ขอสัก ๑๐,๐๐๐ ชั่งเถิด ถ้าผู้ใดเป็นเจ้าแผ่นดินแล้ว ให้ช่วยบอกแก่เขาขอเงินรายนี้ให้ช่วยทนุบำรุงวัดที่ชำรุดและสร้างวัดที่ยังค้างอยู่นั้นเสียให้แล้วด้วย " เมื่อเป็นเช่นนี้ วัดเฉลิมพระเกียรติ ที่ยังสร้างค้างอยู่จะต้องเป็นวัดหนึ่งที่พระองค์ทรงห่วงใยด้วย ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติแล้ว พระองค์ก็ทรงรับเป็นพระราชภารกิจในการสร้างวัดเฉลิมพระเกียรติ และวัดอื่น ๆ จนเสร็จเรียบร้อย ดังปรากฏหลักฐานว่า [๒] " วัดเฉลิมพระเกียรตินั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างที่จวนเดิมของพระยานนทบุรี ซึ่งเป็นพระชนกของสมเด็จพระศรีสุลาลัย พระพันปีหลวง การยังค้างอยู่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงสร้างต่อมาเป็นการทรงสนองพระเดชพระคุณในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้พระยาทิพากรวงศ์ [๓] เป็นแม่กองการบูรณะจนสำเร็จทั้งพระอาราม " และสำหรับเงิน ๑๐,๐๐๐ ชั่ง ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขอไว้สำหรับการบูรณะและสร้างวัดนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงปฏิบัติตามทุกประการเพื่อเป็นการสนองพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังความตอนหนึ่งในพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าด้วยเงินสำหรับซ่อมแซมพระอาราม ซึ่งเป็นส่วน

(๑) *ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๕๑.* จดหมายเหตุเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต หน้า ๕

(๒) *ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๒๕.* ฉบับพิมพ์ พ.ศ.๒๔๖๕ หน้า ๗๖

(๓) ขำ บุนนาค

พระองค์ [๑] "...พระราชทรัพย์ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ท่านทรงไว้ในพระราชหัตถเลขาในเวลาปลายมือว่าเงินมีอยู่ ๔๐,๐๐๐ ชั่ง ทองคำ ๑๐๐ ชั่ง เงิน ๔๐,๐๐๐ ชั่งนั้น ท่านทรงขอเป็นของท่าน ๑๐,๐๐๐ ชั่ง เพื่อจะได้จ่ายทำพระอารามที่ค้างอยู่ให้แล้ว อีก ๓๐,๐๐๐ ชั่ง ให้ยกถวายเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่ ตามแต่จะใช้สอยทะนุบำรุงแผ่นดินต่อไป......ก็เงินราย ๑๐,๐๐๐ ชั่ง ที่ขอให้เป็นส่วนบำเพ็ญพระราชกุศลในการค้างนั้น ก็ได้จ่ายไปทำการที่ค้างในวัดมหาธาตุ วัดชนะสงคราม วัดบวรมงคล และซ่อมแซมวัดอรุณราชวรารามวัดราชโอรสวราราม วัดเฉลิมพระเกียรติจ่ายไปแล้ว "

ความสำคัญของวัด

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสร้างวัดเฉลิมพระเกียรติ พระองค์ก็ได้ทรงสร้างป้อมปราการเป็นทำนองเดียวกับกำแพงพระบรมมหาราชวัง ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และป้อมปราการแห่งนี้เอง ต่อมาปรากฏว่าได้เป็นที่พักกองทัพและประกอบพิธีกรรมในการยกทัพไปทางเหนือหลายคราว เท่าที่พบหลักฐานมีอยู่ ๔ คราว คือ

ใน พ.ศ. ๒๓๙๕ รัชกาลที่ ๔ เมื่อกรมหลวงวงศาธิราชเสด็จยกทัพไปตีเมืองเชียงตุง ได้เสด็จมาพักพลรอรับการเสด็จพระราชดำเนินมาส่ง ณ วัดนี้ ดังปรากฏในจดหมายเหตุเรื่องทัพเมืองเชียงตุงว่า [๒] " ณ วัน ๕๗ ๑ ค่ำ ปีชวดจัตวาศก จุลศักราช ๑๒๑๔ พ.ศ.๒๓๙๕พระเจ้าน้องยาเธอกรมหลวงวงศาธิราช

(๑) *ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔.* พ.ศ.๒๔๐๕ - ๒๔๑๑ ภาคปกิณกะ หน้า ๓๗๐

(๒) *จดหมายเหตุเรื่องทัพเชียงตุง.* ฉบับพิมพ์ พ.ศ.๒๔๘๕ หน้า ๔๘

ทรงพระดำเนินทางชลมารคออกจากกรุงเทพพระมหานคร มาประทับคอยรับเสด็จอยู่ ณ วัดเฉลิมพระเกียรติ เมืองนนทบุรี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาส่งถึงวัดเฉลิมพระเกียรติ ครั้นเสด็จพระราชดำเนินกลับแล้ว พระเจ้าน้องยาเธอฯจึงยกออกจากวัดเฉลิมพระเกียรติไปประทับที่วัดตำหนักเมืองประทุมธานี แรมคืน ๖ "

ใน พ.ศ.๒๔๑๘ รัชกาลที่๕ เมื่อเจ้าพระยาภูธราภัย (นุช บุญยรัตพันธุ์) ยกทัพไปปราบฮ่อได้เคลื่อนขบวนทัพออกจากกรุงเทพฯ มาพักพลเปลี่ยนขบวนทัพใหม่ที่วัดนี้ ดังปรากฏในจดหมายเหตุเรื่อง เจ้าพระยาภูธราภัยยกทัพไปปราบฮ่อว่า [๑] "ฝ่ายพระยาสุรินทราชเสนีและข้าพเจ้า* นายทัพนายกองก็ออกเรือตามไปเข้าโขลนทวาร พระสงฆ์สวดชยันโต พรมน้ำพระพุทธมนต์ และพราหมณ์ซัดน้ำพิธีการทั้งนายไพร่ เรือเป็นกระบวนกองทัพขึ้นไปถึงวัดเฉลิมพระเกียรติเวลาบ่าย ๔ โมงเศษ หยุดพักเปลี่ยนกระบวนใหม่พระยาสุรินทร์ข้าพเจ้านายทัพนายกองต่างเปลี่ยนเรือพายเป็นเรือแจว คือเรือแหวด เรือญวนเรือเป็ดบ้าง ตามกำลังพอไปได้แต่ท่านเจ้าพระยาภูธราภัยฯ เปลี่ยนลงเรือกลไฟให้เรือกระบี่ตามไปภายหลังเพื่อจะให้เป็นเกียรติยศไว้ พักกองทัพอยู่ในที่นั้นคืนหนึ่ง รุ่งขึ้นเวลาเช้าย่ำรุ่งแล้ว ๔๐ นาที ออกเรือจากวัดเฉลิมพระเกียรติขึ้นไปตามลำแม่น้ำเจ้าพระยา "

ใน พ.ศ.๒๔๒๘ เมื่อเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ครั้งยังเป็นเจ้าหมื่นไวยวรนารถ ยกทัพไปปราบฮ่อก็ได้ขึ้นมาพักพลที่วัดนี้ ดังปรากฏหลักฐานว่า [๒] " เจ้าหมื่นไวยวรนารถจึงได้ถวายบังคมลาเจ้านายและลาพวก

---

(๑) *จดหมายเหตุเรื่อง เจ้าพระยาภูธราภัยยกทัพไปปราบฮ่อ.* หน้า ๑๒

* พระยาสุริยภักดี (เวก บุณยรัตนพันธุ์) บุตรของเจ้าพระยาภูธราลัย

(๒) *ประวัติการของจอมพลและมหาอำมาตย์เอกเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี.* หน้า ๑๙๐

พ้องผู้ใหญ่และญาติพี่น้องกับเพื่อนฝูงทั้งหลายลงเรือที่หน้าบ้านเจ้าพระยามหินทร์ พอได้ฤกษ์ให้เคลื่อนขบวนไป เวลาที่ยกทัพไปนั้นมีราษฎรมาคอยดูกองทัพเป็นอันมากจนแน่นไปหมด ครั้นถึงเวลาบ่าย ๕ โมง (๕ ล.ท.) กองทัพได้ไปตั้งอยู่ที่วัดเฉลิมพระเกียรติ เมือง (จังหวัด) นนทบุรี เวลาค่ำ พระยานนทบุรีศรีกระเกษตราราม (พระยาไกรโกษา ทัด สิงหเสนี) ผู้ว่าราชการเมือง ได้มาต้อนรับตามหน้าที่ และเชิญแม่ทัพนายกองไปรับประทานอาหารเย็นที่จวนผู้ว่าราชการ รุ่งขึ้นเวลาเช้ากองทัพเดินขบวนออกจากเมืองนนทบุรี ได้มีพระสงฆ์สวดชยันโต ผู้ว่าราชการเมืองพร้อมด้วยกรมการและราษฎรได้พากันมาส่งกองทัพตามจารีต"

และในพ.ศ.๒๔๓๐ (จ.ศ. ๑๒๔๙) เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ได้ยกทัพไปปราบฮ่ออีกครั้งหนึ่งและได้พักพลที่วัดเฉลิมพระเกียรติแห่งนี้เช่นกัน

ปูชนียวัตถุสถานที่สำคัญ

๑. พระประธานในพระอุโบสถ

พระประธานในพระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติเป็นปางมารวิชัยหล่อด้วยทองแดงทั้งองค์ หน้าตักกว้าง ๖ ศอก สูงจรดพระเศียร ๘ ศอก ๑ คืบ ๔ นิ้ว พระประธานองค์นี้มีตำนานเล่าว่า [๑] เมื่อในรัชกาลที่ ๓ โปรดฯ ให้ขุดแร่ทองแดง ที่อำเภอจันทึก ในแขวงจังหวัดนครราชสีมา ได้แร่ถลุงเป็นเนื้อทองแดงลงมามาก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์จะใช้ทองแดงนั้นให้เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่พระศาสนาก่อน จึงโปรด ฯ ให้หล่อพระ-

---

(๑) *ตำนานวัตถุสถานต่าง ๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนา.* พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ หม่อมหลวงรุจิ ศรีวรรณวัฑฒ์ พ.ศ. ๒๕๑๒ หน้า ๓๗

พุทธรูป ซึ่งประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอาราม ซึ่งทรงสร้างใหม่ ๒ พระอาราม คือ วัดราชนัดดา กับ วัดเฉลิมพระเกียรติ และยังได้โปรดฯ ให้หล่อพระพุทธรูปปางอื่นอีก ๓๔ ปางด้วย พระประธานนี้หล่อเสร็จเรียบร้อย เมื่อพ.ศ. ๒๓๘๙ เฉพาะที่อัญเชิญไปประดิษฐานที่วัดราชนัดดานั้น เวลาชักเคลื่อนองค์พระไปวัดเกิดอาเพศตะเฆ่ที่ประดิษฐานพระได้ทับเอาเจ้าพระยายมราช(บุญนาค) กับทนายอีก ๒ คนตาย

พระประธานที่วัดเฉลิมพระเกียรตินี้ถึงรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถวายพระนามว่า " **พระพุทธมหาโลกาภินันทปฏิมา** "

๒. พระอุโบสถ

พระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติ มีความกว้าง ๒๖ เมตร ความยาว ๔๐ เมตร ตั้งอยู่ระหว่างศาลาการเปรียญและพระวิหารหลวง มีกำแพงแก้วล้อมรอบ (รวมทั้งพระเจดีย์ทางด้านทิศตะวันตกด้วย) ด้านเหนือและด้านใต้ยาวด้านละ ๑๐๐ เมตร ด้านตะวันออกและตะวันตกยาวด้านละ ๔๕ เมตร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลังขึ้นไปเป็นแม่-กองจัดการก่อสร้าง กำหนดฤกษ์ก่อสร้างพระอุโบสถในวันขึ้น ๑๓ ค่ำเดือน ๑๑ ตรงกับวันศุกร์ที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๓๙๐ ปีมะแม เวลา ๑ โมงเช้ากับ ๔ บาท

พระอุโบสถหลังนี้มีความสวยงามมากสร้างด้วยสถาปัตยกรรมแบบไทยปนจีนกล่าวคือหลังคามุงด้วยกระเบื้องรางดินเผาชนิดกาบกล้วยไม่เคลือบสี ถือปูนทับแนวทำเป็นลอนลูกฟูกแบบจีน หน้าบันทั้งทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีสดจากประเทศจีน ปั้นและประดับตกแต่งสีให้เป็นรูปใบและดอกพุดตาน * โต ๆ เห็นได้ชัดเจน สวยงามมาก ส่วน

* บางท่านว่าเป็นดอกเก็กฮวย หรือดอกเบญจมาศ

กระจังฐานพระ ช่อฟ้า ลำยอง ใบระกาและหัวนาค ปั้นทำเป็นกระเบื้องเคลือบสี โคลงหลังคาเป็นไม้ผนัง และเสาก่ออิฐถือปูน พื้นภายในปูด้วยหินอ่อน พื้นรอบนอกปูด้วยกระเบื้องหน้าวัวดินเผา ผนังภายในพระอุโบสถเขียนตกแต่งลายสีชนิดดอกไม้ร่วง บานหน้าต่างและบานประตูเขียนลายทองรดน้ำ ซุ้มประตูและซุ้มหน้าต่างประดับลายปูนปั้นยกดอก เป็นดอกพุดตาน พื้นประดับกระจก ส่วนด้านในของบานประตูหน้าต่างเขียนรูปกอบัว ดอกบัว นก และสัตว์น้ำ ฐานพระอุโบสถเป็นฐานสิงห์ก่ออิฐถือปูน บันไดและขั้นบันไดปูด้วยศิลาทรายสีเขียว ชั้นทักษิณรอบพระอุโบสถทำเป็นฐานปัทม์ก่ออิฐถือปูน ปูกระเบื้องซีเมนต์ ผนังทักษิณด้านนอกประดับลูกกรงเคลือบแบบจีน ด้านในทำลูกกรงเจาะช่องเสาลอยสองข้างบันไดตรงพนักเชื่อมกับเสา ทำเป็นเสาประทีปแปดเหลี่ยมแทนเสาเม็ดมุมฐานทักษิณ และช่องกลางฐานทักษิณทำเป็นย่อเก็จก่อเป็นเรือนซุ้มเสมากับพนักทักษิณบันไดชั้นทักษิณทำชั้นด้วยศิลาเขียวเช่นเดียวกับบันไดขึ้นพระอุโบสถ

๓. พระวิหารหลวง

พระวิหารหลวงวัดเฉลิมพระเกียรติ มักเรียกกันว่า วิหารพระศิลาขาว อยู่ทางด้านทิศใต้ของพระอุโบสถ มีกำแพงแก้วล้อมรอบต่อจากพระอุโบสถอีกชั้นหนึ่ง พระวิหารหลังนี้มีความกว้าง ๑๕ เมตร ยาว ๒๔ เมตร รวมเนื้อที่ทั้งหมด ๓๖๐ ตารางเมตร กำแพงแก้วทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ ยาวด้านละ ๓๕ เมตร ด้านทิศตะวันออกและตะวันตกยาวด้านละ ๒๘ เมตร วิหารพระศิลาขาวสร้างด้วยอิฐถือปูนเป็นสถาปัตยกรรมแบบเดียวกับพระอุโบสถ ปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๒๑)กำลังชำรุดทรุดโทรมมากคือหลังคาชำรุดพังเป็นแถบ โครงหลังคาไม้ชำรุด ปูนถือผนังและปูนปั้นที่ซุ้มประตูหน้าต่างเสื่อมคุณภาพหมดอายุหลุดร่วงพื้นทรุดยุบทั้งหมดและอิฐก่อฐานแตกร้าวขณะนี้ทางวัดได้ปิดพระวิหาร โดย

ห้ามไม่ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้าไปภายในอย่างเด็ดขาด เพราะอาจจะเกิดอันตรายได้ แผนงานบูรณะซ่อมแซมพระวิหารนี้จะดำเนินการต่อจากพระอุโบสถในปีต่อไป

๔. ศาลาการเปรียญ

ศาลาการเปรียญ หรือพระการเปรียญวิหารวัดเฉลิมพระเกียรติอยู่ทางด้านทิศเหนือของพระอุโบสถติดกับเขตสังฆาวาส มีกำแพงแก้วล้อมรอบต่อจากพระอุโบสถเช่นเดียวกับพระวิหารหลวง ศาลาการเปรียญมีความกว้าง ๑๖ เมตร ยาว ๒๔ เมตร กำแพงแก้วทางด้านทิศเหนือและใต้ยาวด้านละ ๓๕ เมตร ด้านทิศตะวันออกและตะวันตกยาวด้านละ ๒๘ เมตร ศาลาการเปรียญหลังนี้เป็นสถาปัตยกรรมแบบเดียวกับพระวิหารหลวงและพระอุโบสถ ปัจจุบันอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม หลังคาพัง พื้นและฐานทรุดแตกร้าวโดยทั่วไป ปูนถือผนังและปูนปั้นที่ซุ้มประตูหน้าต่างเสื่อมคุณภาพหมดอายุและขณะนี้กำลังวางแผนงานเพื่อทำการบูรณะซ่อมแซมต่อไป

๕. พระศิลา

ประดิษฐานเป็นพระประธานอยู่ ณ บุษบกในพระวิหารหลวง เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดหน้าตักกว้าง ๓๐ นิ้ว สูงตลอดยอดรัศมี ๓๓ นิ้ว ตามหมายรับสั่ง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้เชิญมาประดิษฐานไว้ ณ พระอารามนี้เมื่อปี พ.ศ.๒๔๐๑ พร้อมด้วยพระอัครสาวกซ้ายขวาเป็นพระศิลานั่งพับเพียบส่วนกว้าง ๑๑ นิ้ว ส่วนสูง ๑๓ นิ้ว บัดนี้เหลืออยู่เพียงองค์เดียวเท่านั้น

๖. พระเจดีย์

พระเจดีย์วัดเฉลิมพระเกียรติเป็นพระเจดีย์แบบลังกา องค์เจดีย์เป็นรูปทรงกลมมีฐานแปดเหลี่ยม ๒ ชั้น ฐานกว้างทั้งหมด ๓๐ เมตร สูงจากพื้นถึงยอดประมาณ ๔๕ เมตร พระเจดีย์องค์นี้อยู่ทางด้านหลัง(ทิศตะวันตก)ในเขตแนวกำแพงแก้วเดียวกันกับพระอุโบสถ ตามหลักฐานที่ปรากฏเข้าใจว่าพระเจดีย์องค์นี้สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้รับการบูรณะสร้างต่อในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังปรากฏในพระราชพงศาวดาร รัชกาลที่ ๔ ว่า [๑] " ครั้นสิ้นแผ่นดิน การวัดนั้นยังค้างอยู่บ้างเล็กน้อยจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ มหาโกษาธิบดี จ้างช่างไปเขียนผนังพระอุโบสถพิหารการเปรียญ และเขียนเพดานประตูหน้าต่างเขียนเป็นลายรดน้ำมีปราสาทตราแผ่นดิน และเขียนเป็นดวงจันทร์เต็มบริบูรณ์ คือ พระชนกชนนีของสมเด็จพระศรีสุลาไลย ท่านทรงพระนามว่า เพ็งองค์ ๑ จันทร์องค์ ๑ เบื้องต่ำเขียนเป็นเครื่องยศหญิงบาน ๑ ชายบาน ๑ คือท่านผู้ได้เป็นผู้ได้ว่าราชการเมืองนนทบุรี แล้วให้แก้ไขพระเจดีย์เสียใหม่ให้ต้องตามแบบอย่างกรุงเก่าแล้วถวายพระนามประธานว่าพระพุทธไตรรัตนโลกภินันทปฏิมา*"

๗. กำแพงแก้ว

กำแพงแก้วกั้นเขตพุทธาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ แบ่งออกเป็น ๓ เขต คือ ทำล้อมเขตพระอุโบสถและพระเจดีย์เขตหนึ่ง ทำล้อมศาลาการเปรียญ

---

(๑) *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔* ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์. ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๐๗. หน้า ๒๕๑

*หรือพระพุทธมหาโลกาภินันทปฏิมา

เขตหนึ่งและทำล้อมวิหารพระศิลาขาวอีกเขตหนึ่ง กำแพงแก้วเหล่านี้มีลักษณะพิเศษคือ ตอนล่างก่อเป็นกำแพงช่องเสาทึบล้อมกรอบบัวจัดจังหวะเป็นช่องเสาลอยติดต่อสืบเนื่องกันเป็นกำแพง เหนือกำแพงภายในช่องเสาทำเป็นลูกกรงปูนโปร่งและลายลูกกรงทำเป็นลูกลายแก้วชิงดวง กำแพงแก้วก่อหนา ๐.๔๐ เมตร สูง ๒ เมตร มีความยาวรวมกันทั้งหมด ๔๕๘ เมตร เนื้อที่ผิวกำแพงแก้วทั้งหมดประมาณ ๒,๔๗๓ ตารางเมตร มีสิ่งก่อสร้างประกอบอยู่กับกำแพงแก้วหลายอย่าง คือ

★ ซุ้มประตูที่ประกอบกำแพงแก้วมีทั้งหมด ๘ ช่อง

★ พระเจดีย์มุมกำแพงแก้ว ด้านหน้าพระอุโบสถ ๒ องค์

★ ศาลาโถง ตรงทางเข้าพระอุโบสถด้านหน้า ๑ หลัง

★ หอกลอง - หอระฆัง มุมกำแพงแก้วด้านขวาและด้านซ้ายทางด้านหน้าพระวิหารศิลาขาว และหน้าศาลาการเปรียญ ๒ หลัง

๘. ศาลาการเปรียญ (ของราษฎร์) *

ศาลาการเปรียญหลังนี้สร้างด้วยไม้ทั้งหลังอยู่นอกเขตกำแพงใหญ่หน้าวัดทางด้านทิศเหนือริมแม่น้ำเจ้าพระยา รูปอาคารและหลังคาเป็นทรงไทยขนาดกว้างประมาณ ๑๒ เมตร ยาวประมาณ ๒๐ เมตร รวมเนื้อที่ทั้งหมด ๒๔๐ ตารางเมตร ศาลาการเปรียญหลังนี้เคยใช้เป็นสถานที่เรียนธรรมศึกษาในวันอาทิตย์ด้วย ปัจจุบันหยุดการสอนชั่วคราวเนื่องจากจำนวนนักเรียนมีน้อย

---

* ชาวบ้านเรียก ศาลาเขียว

๙. กำแพงใหญ่หน้าวัด

กำแพงใหญ่หน้าวัดเฉลิมพระเกียรติ เป็นกำแพงก่ออิฐถือปูน มีใบเสมาเหมือนกำแพงพระบรมมหาราชวัง สูง ๒.๗๐ เมตร หนา ๐.๘๐เมตร และยาว ๑๕๙ เมตร เดิมพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างไว้เป็นรูปสี่เหลี่ยมล้อมรอบวัด ตามมุมกำแพงจะมีป้อมทั้ง ๔ ด้าน ปัจจุบันเหลือเฉพาะเพียงกำแพงด้านหน้าวัดที่ยังสมบูรณ์และซากกำแพงเก่าด้านเหนือระหว่างกุฏิเจ้าอาวาสและโรงครัว (ยาวประมาณ ๒๕ เมตร) เท่านั้น ส่วนประตูกำแพงด้านหน้าวัดได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมในสมัยพระครูปรีชาเฉลิม (แฉ่ง) เจ้าอาวาสองค์ที่ ๓

๑๐. ศาลาแดงเหนือ ศาลาแดงใต้

ศาลาแดงเหนือ และศาลาแดงใต้ ตั้งอยู่ด้านหน้ากำแพงใหญ่ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นศาลาโถงแบบทรงไทยขนาดเท่ากันกว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๖.๕๐ เมตร ใช้เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของพุทธศาสนิกชนที่มาทำบุญ และเป็นสถานที่อบรมประชาชนตามโครงการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของวัดอีกด้วย อาคาร ๒ หลังนี้สร้างด้วยไม้ หลังคามุงกระเบื้องดินเผา

๑๑. พระศรีมหาโพธิ์

อยู่ด้านหลังพระวิหาร เข้าใจว่าเป็นโพธิ์พันธุ์พุทธคยาที่ได้มาในรัชกาลที่ ๔ พระปรีชาเฉลิม (เกษ) เจ้าอาวาสองค์แรกได้รับพระราชทานมาปลูกไว้ เมื่อปีมะโรง สัมฤทธิ์ศก เดือน ๙

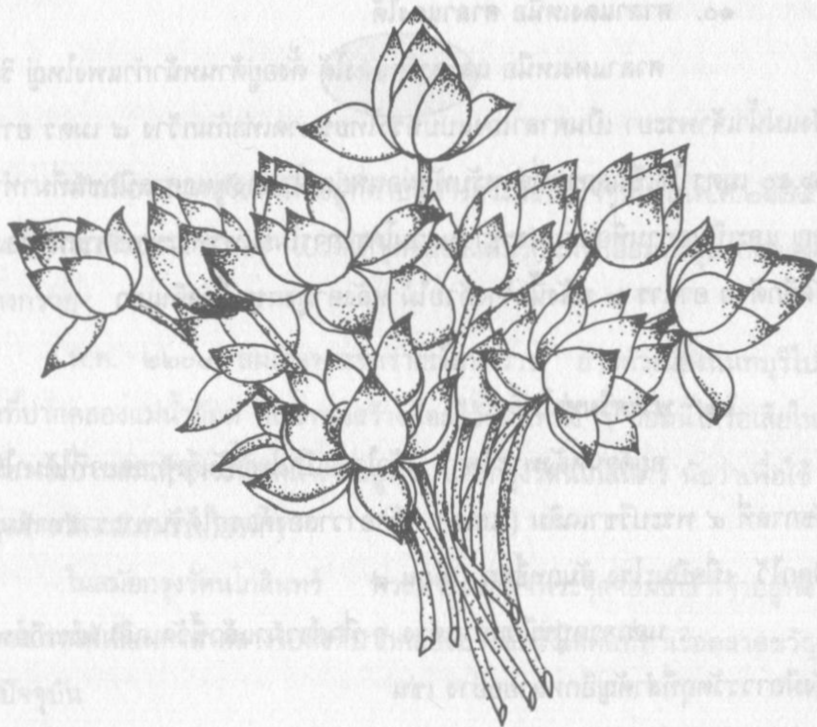
นอกจากปูชนียสถานต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้วัดเฉลิมพระเกียรติยังมีถาวรวัตถุที่สำคัญอีกหลายอย่าง เช่น

๑. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับอนุสรณ์งานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ หนึ่งจบ (๔๕ เล่ม)

๒. ธรรมาสน์ลายทอง สังเค็ดในงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระ-จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓. ธรรมาสน์กับหนังสือพระปาฏิโมกข์สมุดไทย พร้อมด้วยตู้ ๑ ชุด สังเค็ดในงานพระบรมศพสมเด็จเจ้าฟ้า ฯ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร์

๔. เทียนสลัก พร้อมด้วยตู้ ๑ ชุด ลายทอง สังเค็ดในงานพระบรมศพสมเด็จเจ้าฟ้า ฯ กรมหลวงนครราชสีมา

วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร ในยุคปัจจุบัน

พระราชกิตติโมลี (สาย ฐานมงคโล ป.ธ. ๗) เป็นเจ้าอาวาส พ.ศ. ๒๕๒๘

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า วัดเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระ-นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงสร้างถวายสมเด็จพระศรีสุลาลัย พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พระราชชนนีของพระองค์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติที่มีนิวาสสถานอยู่ที่ตรงที่ตั้งวัดเฉลิมพระเกียรติ

หากมองย้อนหลังไปแล้วจะเห็นได้ว่า วัดเฉลิมพระเกียรติครั้งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างวัดใหม่ๆนั้น มีความเจริญรุ่งเรืองเพียงไร บรรดาสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ อาทิ พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ พระวิหาร เป็นสถาปัตยกรรมตามแบบพระราชนิยมในพระองค์ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่สวยงามหาดูได้ยากและเป็นมรดกอันล้ำค่า ยังปรากฏร่องรอยหลงเหลืออยู่เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ชื่นชมจนถึงทุกวันนี้ และยังคงความสวยงามอยู่เช่นนี้ตลอดไป

หนึ่งร้อยกว่าปีผ่านพ้นไป บรรดาถาวรวัตถุและปูชนียสถานต่าง ๆ ในพระอารามโดยทั่วไปแล้ว ตกอยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมอย่างหนัก โดยเฉพาะศาลาการเปรียญหลวงได้พังไปทั้งหลังจนใช้การไม่ได้มา ๓ ทศวรรษ หรือนานยิ่งกว่านั้น อีกทั้งกำแพงล้อมรอบวัดเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกำแพงพระราชวังก็ถูกรื้อทำลายไป คงเหลืออยู่เฉพาะด้านหน้าวัดที่เห็นอยู่จนถึงทุกวันนี้

ในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๘ ในยุคที่พระราชกิตติโมลี ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่พระอมรเวที เป็นเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ โฉมหน้าการเปลี่ยนแปลงไปใน

ทางที่ดีจึงได้เริ่มขึ้นนั่นก็หมายความว่าต้องปรับปรุงแก้ไขซ่อมสร้างอย่างรีบด่วน มิฉะนั้น จะไม่มีที่อยู่อาศัยสำหรับพระภิกษุสามเณร และที่บำเพ็ญกุศลของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป การปรับปรุงแก้ไขซ่อมสร้างได้เริ่มดำเนินการในปลายปี ๒๕๒๘ โดยจัดการออกเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. พ.ศ. ๒๕๒๘ ปรับปรุงพื้นที่ทั่วไปในบริเวณวัดซึ่งรกรุงรังไปด้วยกิ่งไม้ เศษไม้ ถมทรายที่หลุมบ่อคูคลอง ปรับพื้นที่ให้เรียบทั่วบริเวณวัด จัดแต่งต้นไม้ใหญ่น้อยให้สะอาดเรียบร้อยน่าพักอาศัย โดยนำหินใหญ่มาจัดวางไว้ตามโคนต้นไม้ทั่วบริเวณวัด เพื่อให้ประชาชนทั่วไปที่ผ่านเข้าออกภายในวัดได้นั่งพักผ่อนด้วยความร่มเย็น ทำให้เป็นรมณียสถานน่าพักอาศัย สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงานทั้งสิ้น ๕๔๓,๓๐๐ บาท (ห้าแสนสี่หมื่นสามพันสามร้อยบาท)

๒. พ.ศ. ๒๕๒๘ สร้างกำแพงล้อมรอบวัดเท่าขนาดและรูปแบบของเดิมซึ่งอยู่ด้านหน้า ตามแนวกำแพงเดิมซึ่งถูกรื้อออกไปแต่หนหลัง เป็นกำแพงคอนกรีตก่ออิฐ ฉาบปูน ๓ ด้าน เป็นการรักษาเอกลักษณ์ของวัดให้อยู่ในสภาพที่เสมอเหมือนกับเมื่อครั้งสร้างวัดขึ้นใหม่ ๆ ในชั้นต้น นอกจากจะเป็นกำแพงที่กว้างใหญ่สวยงามคล้ายกำแพงเมืองโบราณที่หาดูได้ยากในสมัยนี้แล้ว ยังประกอบไปด้วยป้อมสี่มุมคล้ายเชิงเทินแบบเดียวกันกับเชิงเทิน หรือป้อมปราการพระราชวังโบราณ เป็นที่สนใจของชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่มากในขณะนี้ อีกประการหนึ่ง หลังจากได้สร้างกำแพงเสร็จแล้ว ทำให้เกิดความเรียบร้อยและความเป็นระเบียบขึ้นเป็นอันมากอาณาเขตของวัดดูเป็นสัดเป็นส่วนสวยงาม เพิ่มความภูมิฐานให้เกิดขึ้นแก่พระอารามอีกมาก สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงานทั้งสิ้น ๒,๖๕๓,๐๐๐ บาท (สองล้านหกแสนห้าหมื่นสามพันบาท)

๓. พ.ศ. ๒๕๒๘ จัดรื้อเสนาสนะสงฆ์ที่อยู่อาศัยของพระภิกษุ สามเณรของเดิมซึ่งตกอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมอย่างหนักจนเกือบกล่าวได้ว่า อาศัยไม่ได้แล้วปลูกสร้างขึ้นใหม่หมดทั้งวัด โดยทำเป็นกุฎิทรงไทยโบราณไม้สักใต้ถุนสูงโปร่ง แถวแรก จำนวน ๗ หลัง จัดวางแบบแปลนแผนผังเป็นหมวดหมู่เหมือนกันทั้งหมด เป็นการรักษาศิลปและเอกลักษณ์ของไทยโบราณ สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๒,๔๕๒,๕๐๐บาท (สองล้านสี่แสนห้าหมื่นสองพันห้าร้อยบาท)

๔. พ.ศ. ๒๕๒๙ จัดการสร้างกุฏิไม้สักทรงไทย จำนวน ๒ หลัง กว้างหลังละ ๗.๐๐ เมตร ยาวหลังละ ๑๕.๐๐ เมตร พร้อมทั้งห้องน้ำห้องสุขาอีก ๒๘ ห้อง และในปีเดียวกันนี้ก็จัดสร้างกุฏิไม้สักทรงไทยใต้ถุนสูงโปร่ง แถวที่สอง จำนวน ๗ หลัง กว้างหลังละ ๖.๐๐ เมตร ยาวหลังละ ๙.๐๐ เมตร สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๔,๑๕๐,๐๐๐ บาท (สี่ล้านหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท)

๕. พ.ศ. ๒๕๒๙ จัดการบริการน้ำประปา โดยเจาะบ่อน้ำบาดาลพร้อมทั้งติดตั้งถังน้ำขนาดใหญ่ ๓ แห่ง สำหรับใช้ในวัด ๑ ถัง ในที่จัดสรร ๒ ถังเพื่อเป็นน้ำดื่มน้ำใช้สำหรับพระภิกษุ สามเณร ศิษย์วัด ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในที่ธรณีสงฆ์ของวัดได้อาศัยใช้สอยให้ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร ซึ่งแต่เดิมต้องอาศัยใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองนอกจากจะไม่ได้รับความสะดวกเพราะต้องหาภาชนะไปตักขึ้นมาจากแม่น้ำลำคลองแล้ว ยังไม่ปลอดภัยอีกด้วย สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๖๓๕,๐๐๐ บาท (หกแสนสามหมื่นห้าพันบาท)

๖. พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๒๙ จัดที่ธรณีสงฆ์ของวัดซึ่งรกร้างว่างเปล่าถูกทอดทิ้งมานาน มิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ แก่วัด แก่พระภิกษุ สามเณรและประชาชนทั่วไปแล้ว ให้ประชาชนได้เช่าอยู่อาศัยในอัตราค่าเช่าที่ถูกเป็นพิเศษ นอกจากจะเป็นการสงเคราะห์อนุเคราะห์ประชาชนผู้ไม่มีที่อยู่อาศัยแล้ว วัดยังได้ประโยชน์จากค่าเช่า ค่าบำรุงวัดเพื่อนำไปบูรณะพัฒนาวัดและยังได้กำลังจากผู้เช่า ผู้เข้ามาอยู่อาศัยในที่ธรณีสงฆ์ ให้ความช่วยเหลืออุปถัมภ์บำรุงวัดในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ทำให้การบูรณะพัฒนาวัดดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

รวดเร็ว ราบรื่น และเป็นไปโดยต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังจัดสร้างถนนรถยนต์ น้ำ ไฟฟ้า ทางระบายน้ำ ทั้งในบริเวณวัดและที่ธรณีสงฆ์เพื่อความสะดวกสบายในการผ่านเข้าออกทั้งพระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป ทั้งในบริเวณวัดและที่ดินให้เช่า โดยเฉพาะผู้เข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินให้เช่าต่างก็ได้รับความสะดวกจากสิ่งสาธารณูปโภคที่วัดจัดบริการโดยทั่วถึงกัน โครงการจัดสรรที่ดินของวัดเพื่อที่อยู่อาศัยจึงได้รับความสนใจจากประชาชนค่อนข้างสูงและได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ยิ่งกว่านั้นยังได้ปลูกต้นไม้เพื่ออาศัยร่มเงาตามแนวสองข้างถนนรถยนต์และซอย ในที่ดินจัดสรรโครงการแรกจำนวน ๕๐๐ ต้น เพื่อให้เกิดความร่มรื่นแก่ผู้ที่อยู่อาศัยและที่ผ่านไปมา โครงการปลูกต้นไม้นี้จะดำเนินการโดยต่อเนื่องกันไปจนกว่าจะหมดเนื้อที่ ซึ่งกำหนดไว้สองข้างถนนรถยนต์และในซอยที่ดินจัดสรรประมาณ ๒๐๐ ไร่ บัดนี้ได้ปลูกไปแล้วประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าต้น จัดสวนเซียนขึ้นแห่งหนึ่ง ตั้งชื่อว่า " **สวนเซียนเฉลิมราช** " ในบริเวณหลังพระวิหาร พร้อมทั้งจัดสวนป่าขนาดย่อมขึ้นในสวนเซียนเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สวนเซียนนี้ได้รับความสนใจจากผู้มาเยือนเป็นอย่างมาก

๗. พ.ศ. ๒๕๒๙ ซ่อมแซมชุกชีแท่นพระประธานในพระอุโบสถ โดยรื้อลวดลายที่ชำรุดทรุดโทรมและกระจกออกทั้งหมด ปั้นลวดลายปิดกระจกและลงรักปิดทองใหม่ทั้งหมด และสำหรับองค์พระประธานในพระอุโบสถลงรักปิดทองใหม่หมดทั้งองค์ สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๓๕๐,๐๐๐ บาท (สามแสนห้าหมื่นบาท)

๘. พ.ศ. ๒๕๓๐ ซ่อมแซมกุฎิทรงปั้นหยาสองชั้น ชั้นล่างเทคอนกรีตเสริมเหล็กก่ออิฐฉาบปูน ชั้นบนฝาไม้สัก กว้าง ๘.๗๐ เมตร ยาว ๙ .๓๕ เมตร ปัจจุบันใช้เป็นสถานที่เรียนพระปริยัติธรรม (บาลีไวยากรณ์) สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

๙. พ.ศ. ๒๕๓๐ จัดสร้างเมรุคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่ออิฐฉาบปูน แบบจตุรมุขทรงไทย กว้าง ๒๐.๔๐ เมตร ยาว ๓๒.๐๐ เมตร สูงจากฐานถึงยอด ๓๑.๐๐ เมตร พื้นเมรุและบันไดปูหินอ่อน พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้า สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาท)

๑๐. พ.ศ. ๒๕๓๐จัดสร้างอุทยานน้ำตกขนาดใหญ่ขึ้นในบริเวณหลังศาลาการเปรียญหลวง พร้อมทั้งตกแต่งและปลูกไม้ประดับในบริเวณอุทยาน และทำรั้วเหล็กล้อมรอบ เพื่อให้เป็นรมณียสถาน เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้รับความสนใจจากชาวไทยและชาวต่างประเทศค่อนข้างสูง เดือนหนึ่ง ๆ จะมีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาพักผ่อนหย่อนใจและถ่ายภาพเก็บไว้เป็นที่ระลึกเป็นจำนวนมาก สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงานจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนบาท) ตั้งชื่อว่า **"น้ำตกเฉลิมราช"**

๑๑. พ.ศ. ๒๕๓๐ จัดสร้างหอประชุมพร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์ทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่าง ทั้งเครื่องเสียง พัดลม ไฟฟ้า ห้องน้ำห้องสุขา เพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมอบรมพระสังฆาธิการ การประชุมฝึกหัดครูและนิเทศก์การศึกษาพระปริยัติธรรม และใช้เป็นสถานที่สอบบาลีสนามหลวงประจำปี ในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ยังใช้เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศลในกรณีที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชนทั่วไป สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านห้าแสนบาท)

๑๒. พ.ศ.๒๕๓๐ สร้างศาลาบำเพ็ญกุศลด้านข้างเมรุเหนือและใต้จำนวนสองหลังเป็นศาลาคอนกรีตเสริมเหล็กทรงไทย หนึ่งมุขหน้า สองมุขข้าง กว้างหลังละ ๗.๐๐เมตร ยาวหลังละ ๒๐.๔๐ เมตร พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าและพัดลม สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงานสองหลัง ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สามล้านบาท)

๑๓. พ.ศ.๒๕๓๐ สร้างรั้วคอนกรีตเสริมเหล็กรอบเมรุ รอบศาลาบำเพ็ญกุศล และลานจอดรถยนต์มีประตูเข้าออก ๒ ประตู ตัวรั้วระหว่างเสาเป็นเหล็กโปร่ง ซึ่งมีความยาวตามแนวตลอด ๔๓๒.๐๐ เมตร สูง ๑.๖๐ เมตร สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๕๐๐,๐๐๐ บาท (ห้าแสนบาท)

๑๔. พ.ศ. ๒๕๓๐ สร้างถังเก็บน้ำฝน คอนกรีตเสริมเหล็กหนึ่งถัง กว้าง ๕.๐๐ เมตร ยาว ๖.๐๐ เมตร ส่วนลึกใต้ดิน ๑.๕๓ เมตร สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๑๑๖,๑๓๑ บาท (หนึ่งแสนหนึ่งหมื่นหกพันหนึ่งร้อยสามสิบเอ็ดบาท)

๑๕. พ.ศ. ๒๕๓๐ กรมศิลปากร บูรณะซ่อมแซมศาลาการเปรียญหลวงซึ่งพังไปจนใช้การไม่ได้ให้อยู่ในสภาพคงทนถาวรเหมือนกับเมื่อครั้งสร้างใหม่ ตัวอาคารเป็นตึกก่ออิฐฉาบปูน โครงหลังคาไม้ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินเผากาบกล้วย ปั้นปูนทับแนวกระเบื้อง "เป็นสถาปัตยกรรมตามแบบพระราชนิยมในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว" มีขนาดความกว้าง ๑๕.๗๐ เมตร ยาว ๑๙.๑๐เมตร ช่อฟ้าใบระกา หัวนาคและลายประดับหน้าบัน กระจังเป็นกระเบื้องดินเผาเคลือบสี ผนังภายในเขียนลายสีพุ่มดอกพุดตาน บานประตู หน้าต่างด้านในเขียนสีรูปกอบัว นก และสัตว์น้ำ ด้านนอกเป็นลายกำมะลอเขียนสีแกมทอง ซุ้มประตูหน้าต่างเป็นลายปูนปั้นยอดดอกพุดตาน ลงรักปิดทอง ราคาค่าบูรณะซ่อมทั้งหลัง ๙,๙๖๐,๐๐๐ บาท (เก้าล้านเก้าแสนหกหมื่นบาท)

๑๖. พ.ศ. ๒๕๓๑ ทางวัดเฉลิมพระเกียรติ ได้ซ่อมแซมกำแพงแก้วล้อมรอบศาลาการเปรียญหลวงสามด้านพร้อมทั้งซ่อมแซมหอระฆังตรงมุมกำแพงแก้ว ซุ้มประตูหน้าศาลาการเปรียญหลวง และซุ้มประตูทางเข้าด้านหลังศาลาการเปรียญหลวง ซึ่งชำรุดทรุดโทรมจนใช้การไม่ได้ แล้วทำขึ้นใหม่หมดตามรูปของเดิมทุกอย่างและปูพื้นแผ่นปูนรอบศาลาการเปรียญหลวงสี่ด้านภายในกำแพง-แก้ว สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาท)

๑๗. พ.ศ. ๒๕๓๑ จัดสร้างห้องห้องน้ำสุขาหนึ่งหลัง สิบห้อง ตัวอาคารเป็นตึกเทคอนกรีตเสริมเหล็กก่ออิฐฉาบปูน ลักษณะทรงไทย กว้าง ๔.๕๐ เมตร ยาว ๑๖.๐๐ เมตร พร้อมติดตั้งเครื่องสุขภัณฑ์ทันสมัย สิ้นเงินค่าวัสดุและแรง-งาน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งล้านบาท)

๑๘. พ.ศ. ๒๕๓๑ เทพื้นคอนกรีตเสริมเหล็กรอบเมรุรอบศาลาบำเพ็ญ-กุศล เป็นเนื้อที่ ๓ ไร่เศษ สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท)

๑๙. พ.ศ. ๒๕๓๑ จัดสร้างศาลาการเปรียญหนึ่งหลัง นอกกำแพงใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ลักษณะทรงไทยสองชั้น ตัวอาคารเป็นตึกเทคอนกรีตเสริมเหล็ก ก่ออิฐฉาบปูน พื้นล่างเทคอนกรีตเสริมเหล็ก พื้นบนไม้ ขนาดความกว้าง ๑๖.๐๐ เมตร ยาว ๓๖.๐๐ เมตร พร้อมทั้งติดตั้งพัดลม เครื่องเสียง เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำห้องสุขาทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่าง เพื่อใช้เป็นสถานที่ทำบุญสำหรับประชาชนทั่วไป และใช้เป็นประโยชน์อื่น ๆ อีกหลายอย่าง สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดล้านบาท)

๒๐. พ.ศ. ๒๕๓๑ จัดสร้างเรือนคลังเก็บของหนึ่งหลัง เพื่อใช้เป็นที่เก็บวัสดุและของใช้ต่าง ๆ ไว้ในที่เดียวกัน ทำให้ดูเป็นระเบียบ และสะดวกในการที่จะนำไปใช้ในกรณีที่มีความจำเป็น ในขณะเดียวกันก็จัดแบ่งให้เป็นห้องเป็นสัดเป็นส่วนสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของพระภิกษุ สามเณรอีกด้วย พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ ห้องสุขาทันสมัย ในเรือนคลังนี้ ขนาดความกว้าง

๑๒.๐๐ เมตร ความยาว ๒๘.๐๐ เมตร ตัวอาคารเป็นตึกก่ออิฐฉาบปูนชั้นเดียว สิ้นเงินค่าวัสดุและแรงงาน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (สองล้านบาท)

นี่เป็นผลงานของ **พระราชกิตติโมลี** เจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติรูปปัจจุบัน ในช่วงสองปีที่ผ่านไป รวมเงินค่าก่อสร้างและซ่อมแซมทั้งสิ้น ๔๒,๑๕๙,๙๓๑ บาท (สี่สิบสองล้านหนึ่งแสนห้าหมื่นเก้าพันเก้าร้อยสามสิบเอ็ดบาท)

ลำดับเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

รูปที่ ๑ พระปรีชาเฉลิม (เกษ) อายุ ๘๑ พรรษา ๖๑ ปกครองวัดเฉลิมพระเกียรติ ๓๖ ปี

รูปที่ ๒ พระเทพโมลี (แก้ว) สงฺขสุวณฺโณ ป.ธ.๖ เจ้าคณะอำเภอเมืองนนทบุรี อายุ ๖๖ พรรษา ๔๔

รูปที่ ๓ พระครูปรีชาเฉลิม (แฉ่ง) เจ้าคณะอำเภอตลาดขวัญ (เมืองนนทบุรี) อายุ ๖๕ พรรษา ๔๔

รูปที่ ๔ พระปรีชาเฉลิม (ม.ล.ยิ้ม ปาลกะวงศ์ น.ธ.โท) เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรีและเจ้าคณะอำเภอเมืองนนทบุรี อายุ ๘๑ พรรษา ๖๐ ปกครองวัดเฉลิมพระเกียรติ ๔๔ ปี

รูปที่ ๕ พระราชปรีชามุนี (พร ปวโร ป.ธ.๖) เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี อายุ ๗๑ พรรษา ๕๐ ปกครองวัดเฉลิมพระเกียรติ ๑๒ ปี

รูปที่ ๖ พระเทพปริยัตยาจารย์ (สาย ฐานมงคโล ป.ธ.๗) เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี เจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ อายุ ๖๒ พรรษา ๔๐

รองเจ้าอาวาส

พระอมรเวที (สมศักดิ์ ฐิตธมโม ป.ธ.๕ น.ธ.เอก) เจ้าคณะอำเภอเมืองนนทบุรี รองเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ อายุ ๖๐ พรรษา ๓๘

ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

รูปที่ ๑ พระศรีกิตติโมลี (สุรพล สุรพโล ป.ธ.๙) อาจารย์ใหญ่สำนักเรียนคณะจังหวัดนนทบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ อายุ ๔๗ พรรษา ๒๖

รูปที่ ๒ พระครูสุทธิกิตติคุณ (สอาด มติโก น.ธ.เอก) เจ้าคณะตำบลบางศรีเมือง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติ ชั้นพิเศษ อายุ ๗๕ พรรษา ๕๕

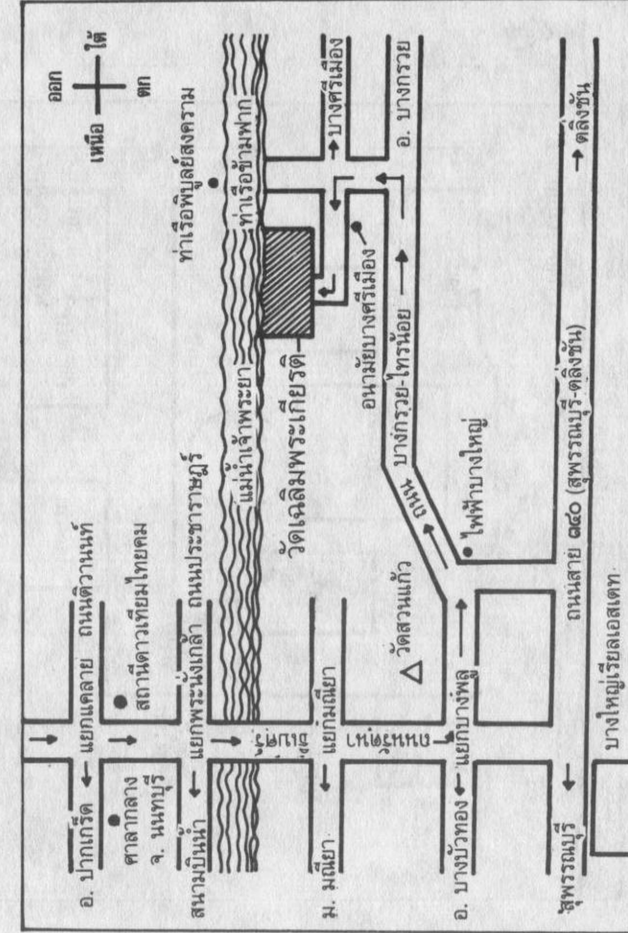
รูปที่ ๓ พระครูปริยัตยานุรักษ์ (สำราญ ธมฺมจารี ป.ธ.๓ น.ธ.โท) เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติชั้นเอก อายุ ๕๖ พรรษา ๓๕

รูปที่ ๔ พระครูศรีกิตติธาดา (ศรชัย ธมฺมทินฺโน ป.ธ.๗) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอเมืองนนทบุรี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติชั้นพิเศษ อายุ ๓๓ พรรษา ๑๓

รูปที่ ๕ พระครูพิสณฑ์นวการ (บรรเจิด ปณฺฑิโต น.ธ.เอก) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติชั้นเอก อายุ ๔๑ พรรษา ๒๐

รูปที่ ๖ พระครูประจักษ์กิจจานุกิจ (สมพงษ์ สิริปญฺโญ น.ธ.เอก) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเฉลิมพระเกียรติชั้นโท อายุ ๔๓ พรรษา ๒๓

แผนที่สังเขป บริเวณวัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร

